

виключень. Крім того, якщо кредитор необґрунтовано відмовлятиме у наданні дозволу, ліквідатор може звернутися до суду з відповідним клопотанням. Суд вправі надати відповідний дозвіл саме за умови, якщо забезпечений кредитор ігнорує звернення ліквідатора.

Всі ці питання не можуть знайти свого вирішення у судовій практиці, оскільки будь-який судовий акт буде ґрунтуватися не стільки на законі, скільки на власному праві розумінні судді. Окреслені проблеми мають вирішуватися на законодавчому рівні.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ МАЙНОВИХ ПРАВ ЯК ОБ'ЄКТІВ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН

О. І. МІХНО, к. ю. н.

Харківський національний університет міського господарства

імені О. М. Бекетова

olmihno@rambler.ru

Майнові права як об'єкт цивільних правовідносин – це такі права суб'єктів цивільних правовідносин, які можна відділити від суб'єктів таких правовідносин, оскільки відсутній нерозривний зв'язок із їхньою особистістю, є оборотоздатними, мають грошове вираження, набуваються суб'єктами на підставі правочинів чи інших юридичних фактів.

Визначення видів майнових прав може бути надано виходячи із аналізу норм закону. Відповідно до ч. 2 ст. 190 Цивільного кодексу України майнові права є неспоживною річчю. Майнові права визнаються речовими правами. На нашу думку, законодавче віднесення майнових прав лише до речових прав не є вірним. Так, згідно ч. 1 ст. 1 Цивільного кодексу України цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. Це означає, що до предмету цивільного права як галузі права ми відносимо цивільні відносини, які поділяються на особисті немайнові та майнові відносини. Тому учасники майнових відносин, як суб'єкти цивільних правовідносин, не обмежуються лише речовими правами як об'єктами цивільних правовідносин, з приводу яких вони можуть вступати в цивільні правовідносини й набувати права та обов'язки.

Доцільно визнавати, що майновими правами є права речові, права зобов'язальні.

Не зважаючи на висловлену в літературі думку про умовність ділення майнових правовідносин на речові та зобов'язальні, заперечувати його значення неможливо, як і недоцільно виділяти змішані речово-зобов'язальні правовідносини. Основна відмінність між правами речовими і зобов'язальними може бути виявлено в змісті цих прав: речове право надає своєму носію панування над річчю, що виражається в можливості здійснювати будь-які дії (в межах законних обмежень) відносно речі, а також можливість вимагати негативної поведінки від усіх інших осіб; навпаки, основний зміст зобов'язального права зводиться до можливості вимагати від інших(строго визначених) осіб активної поведінки, а також здійснювати інші самостійні дії, спрямовані на реалізацію цієї можливості. Речове право характеризується нерозривним зв'язком з річчю, що проявляється в особливій властивості цього права – слідуванні за річчю. Звідси робиться висновок про те, що передача речових прав у відриві від самої речі неможлива, тобто речові права виступають в обороті лише у зв'язку з речами і самостійним об'єктом правовідносин бути не можуть.

Зобов'язальні права, навпаки, можуть бути об'єктом цивільного обороту, а відповідно й основним об'єктом цивільних правовідносин. Нарівні з речовими і зобов'язальними, слід виділяти корпоративні права учасників комерційних організацій, які можуть бути об'єктами цивільних правовідносин з особливостями, що встановлюються цивільним законодавством про окремі види юридичних осіб.

До числа майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин також необхідно відносити виключні права, проте зважаючи на їх особливий зміст, їх потрібно виділяти окремим видом майнових прав.

Проте не зважаючи на те, що речові права можуть виступати додатковим об'єктом цивільних правовідносин, а корпоративні права мають схожість із зобов'язальними правами як майновими правами, це не дає можливості робити нам висновок про існування лише зобов'язальних прав як майнових прав – об'єктів цивільних правовідносин. Тому ми до числа майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин ми будемо відносити речові, зобов'язальні, корпоративні та виключні права.

Відчужуваність майнових прав – це перша ознака майнових прав як об'єктів цивільних правовідносин.

Відчужуваність майнових прав може служити підставою для висновку про те, що дані права не є невід'ємно властивими суб'єкту в силу його природи (як у випадку з особистими немайновими правами), їх виникнення, припинення пов'язане з певними юридичними фактами, як правило, правочинами.

Другою ознакою майнових прав є оборотоздатність об'єктів цивільних прав, що означає здатність майнових прав виступати об'єктом цивільного обороту. За ч. 1 ст. 178 Цивільного кодексу України об'єкти цивільних прав можуть вільно відчужуватися або переходити від однієї особи до іншої в порядку правонаступництва чи спадкування або іншим чином, якщо вони не вилучені з цивільного обороту, або не обмежені в обороті, або не є невід'ємними від фізичної чи юридичної особи. На нашу думку, віднесення цивільних прав до невід'ємності від суб'єктів цивільних правовідносин чи визначення відсутності такої невід'ємності дозволяє нам робити висновок про те, що це окрема ознака об'єктів цивільних правовідносин і відноситься до іншого елементу складу цивільного правовідношення (суб'єкту). Проте ознака, яка характеризує невилученість з цивільного обороту чи необмеженість в обороті відноситься лише до одного елементу складу цивільного правовідношення – це об'єкт правовідношення.

Похідною від перших двох ознак є третя ознака майнових прав, як об'єктів цивільних правовідносин, а саме відсутність нерозривного зв'язку із суб'єктами цивільних правовідносин, що надає можливості їх переходу на правових підставах від одного суб'єкту до іншого.

Похідним від відчужуваності являється і така четверта ознака майнових прав, як можливість їх грошової оцінки, грошового виразу. Ця можливість зумовлюється як залученням прав до цивільного обороту, так і майновим характером інтересу, засобом реалізації якого виступають аналізовані права.

Майнове право повністю відповідає характеристикам об'єкту правовідношення, виступаючи для суб'єктів у вигляді деякого блага, що має цінність. При цьому дане благо для суб'єкта, що має в нім зацікавленість, є зовнішнім об'єктом, з яким і зв'язується поведінка суб'єкта. Названі обставини можуть служити також підставою для висновку про те, що майнові права виступають об'єктами фактично лише у відносних правовідносинах. Отже, п'ятою ознакою майнових прав є їх приналежність до об'єктів відносних правовідносин.

Вказані ознаки майнових прав утворюють зовнішню характеристику зазначеної правової категорії.

Майнові права як об'єкт цивільних правовідносин можна класифікувати на речові, зобов'язальні, корпоративні та виключні права.

Таким чином, майнові права – це об'єкт цивільних правовідносин, який має специфічні ознаки та класифікацію.

ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИЩИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ

А. В. НАУМЕНКО, к. ю. н.

Харківський національний університет міського

Господарства імені О. М. Бекетова

allanaum@bk.ru

Ч.1 ст. 70 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року (далі – Закон) встановлено, що з метою забезпечення статутної діяльності вищого навчального закладу засновником (засновниками) закріплюються на основі права господарського відання або передаються у власність будівлі, споруди, майнові комплекси, комунікації, обладнання, транспортні засоби та інше майно.

Однак, закріплення майна на праві господарського відання за суб'єктами некомерційного господарювання є дискусійним, оскільки відповідно до ч.1. ст. 136 Господарського кодексу України (далі – ГКУ) право господарського відання є речовим правом *суб'єкта підприємництва*, який володіє, користується і розпоряджається майном, закріпленим за ним власником (уповноваженим ним органом), з обмеженням правомочності розпорядження щодо окремих видів майна за згодою власника у випадках, передбачених цим Кодексом та іншими законами.

Тому, на наш погляд, логічно було б закріплювати майно за вищими навчальними закладами на праві оперативного управління, як це було передбачено раніше в законодавстві про вищу освіту, оскільки вищий навчальний заклад не є суб'єктом підприємництва.

Оскільки підприємництво - це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і